

"The only way to deal with an unfree world is to become so
absolutely free that your very existence is an act of rebellion".

Albert Camus

הראשון...

זה קשה. אני לא יודעת איך לתאר את זה אפילו... זה מין, קיר ענקי מבטון מזוין, מעין נחשול ענקי שעשוי מלהבים קטנים וחדים, אשר אינו מאפשר לחדור, ויותר מכך, גורם לי לפחד מלהתקרב אליו, פן אפצע. אם אנחנו מעיזים להתקרב אליו, אנחנו נדקרים ומכמה כיוונים בו זמנית, אם אנחנו מנסים להתרומם, אנחנו מונחתים בכוח ע"י הפחדות ואיומים. זה פרדוקס, אתה יודע... הם גורמים לך כל כך לפחד מלהיות מה שאתה רוצה להיות, מלצמוח באפיקים השייכים לך ושנבחרו על ידך, אבל מדוע הם מאיימים כל כך, מדוע האופן בו זה פועל הוא פחד והתשה? אני חושבת שזו השלכה... הם פוחדים. הם פוחדים ממה שאני יכולה להיהפך לו, הם מפחדים ממה שאוכל להשיג עם חירותי, הם מפחדים מהיעדר השליטה שתחמוק מידם ברגע שאשתחרר... לא אהיה עוד אסירתם, לא אחוש יותר סלידה איומה וחלחלה לא תעבור בגרוני ובעצמותי בכל פעם שאשאף להיות אני... הם חוששים, אז הם גורמים לי לחשוש מלנסות ולהעזי, לחשוש מלחשוב מחוץ לקופסא, ויותר מכך, הם גורמים לי להאמין בלב שלם שאין צורך בלנסות ושזה כלל לא לטובתי. וכך אני נותרת שקטה וכבויה בתוך תודעה כוזבת ונוחה.

השני...

אתה יודע מה העניין? אז אני אומר לך. יש הגדרות, הגדרות ישנות מאד, נקבעו עוד לפני שאני נולדתי. ההגדרות הללו, נקבעו מתוך צורך לשרוד ולהתקיים במדינה מתגבשת, וכיוצא בזה, מתוך פחד מלהיעלם מהעולם, מלהיבלע על ידיו, מלמות. "ביחד נשרוד". למעשה היה זה הפחד והרצון להתחזק אשר איחדו אותנו וחיזקו בליבנו את הקולקטיב המושיע הזה. ועכשיו... פתאום הכול התהפך... העולם התהפך. אתה יכול לראות שהיום השחרור והעצמאות אינם בקולקטיב אלא באינדיבידואל, היום הקולקטיב, כתמונת ראי מהעבר, רק מגביר את הפחד, כי פתאום הוא אומר "חוסר חופש". שליטה כיום היא נחלתו של הפרט ולא של איזה גוף עליון ואנונימי שפעמים רבות מאיים מאד ואף אטום. כל מי שחי על ערכי העבר, כל מי שחש ביטחון בקולקטיב ובביחד הכל-כך הדוק הזה, אלו למעשה האנשים שעברו את הגיל המסוים שאחריו כבר ניתן לראות על פניהם את סיפוריהם. הם גם מי שקובע מה יהיה פה, ואיפה האבסורד? האבסורד הוא שהם בקרוב עוברים ל"חורשה המזרחית" (בית הקברות) ומי שנשאר פה, הוא זה שמאמין באינדיבידואל והביטחון שהוא שואף נובע משליטתו שלו בחייו ולא של מישהו אחר. זו גם אחת הסיבות שהם באים פחות לשיחות הקיבוץ... מה אני אומר בעצם... אני אומר שהצעירים צריכים לקחת פיקוד על מה שנעשה פה, אבל הפיקוד הזה לא צריך להילקח על ידם בכוח, לא ולא! אם בכוח הוא יילקח, אז דרכו של הקיבוץ העתידי תיסלל באותו האופן שבו היא תושג... בכוח. בדומה ל"זכות-קדימה" בכבישים, אותה לא לוקחים אלא מקבלים, כך גם את מושכות הקיבוץ. העברתם כרוכה בשחרור השליטה והערכים אשר אינם רלוונטיים עוד, ושהיו מצילינו בעבר. העברת הלפיד תאפשר לפרט המתפתח בעולם משתנה ובקיבוץ החדש והחופשי לנהל את עצמו, לממש את עצמו, לפתח את עצמו ובכך, גם לרצות לתרום לסביבתו ולשפר את ביתו, שכן ככל שתחושת השייכות שלי למקום עולה, כך אני רוצה יותר וחשוב לי יותר להשפיע עליו, ואם יתנו לי את האפשרות לטוות לעצמי את דרכי ולספר בעצמי את סיפורי, כך אחוש שהם יותר שלי ובעקבות כך, תגבר תחושת השייכות שלי לביתי ולחיי.

השלישי...

אני אומר לך מה מעצבן אותי, ואני מקווה שתפרסם את זה. מעצבן אותי השקר הנהדר שיש בהקשבה המדומה של וועד ההנהלה, כמובן שאינני מתכוון לכל הוועד כגוף מרושע אחד. אתה חושב שהם מקשיבים ומכבדים אותך, אתה חושב שיש התקדמות, אתה גם יוצא משיחות איתם או עם בעל תפקיד מסוים אופטימי ושבע רצון ובטוח שעכשיו יש לאן להתקדם, מישהו מקשיב לך ואז כעבור חודש בערך אתה מקבל את הסטירה המעליבה שמעירה אתך מהחלום בו חיית ואת מגלה שכמו שבאתה, חבר קיבוץ יחיד, קטן וחסר השפעה אל המכונה הגדולה המשומנת היטב, כך אתה גם יוצא. למעשה מבטלים אותך כשם שמעולם לא נוצרת. תבין... יש לילות, שאחרי שאני מקבלת את הסטירה הזו שלרוב באה בצורה של מכתב, אני מרגישה את אותו מחנק, את אותו רצון אלים ופתאומי לשבור משהו, להוציא תסכול, כל דבר שיגרום לי לחוש מידה מינימאלית של שליטה או השפעה על סביבתי, כי אינני מצליחה לחוש אותה מול המכונה הענקית המכונה קיבוץ. אין מה לעשות, האדם, היצור האנושי והחברתי הזה, זה שחייב לשלוט ולחוש וודאות, הכי קשה לו להתמודד עם אין-האונים הזה, עם מצב בו אין מה לעשות ושהוא לא יכול להשפיע עליו. לא לשלוט, אלא להשפיע. החבר אינו משפיע, הוא איבד את תקוותו, הוא נשאר בבית במקום לנסות ולשנות את עולמו, הוא הופך נרגן, הוא הופך עצוב, כי פעם, לפני זמן רב, היה בו ניצוץ העשייה והמימוש, אך הוא אינו כשהיה והמקום אינו כשהיה. החבר נמצא באפיסת כוחות בכל פעם שהוא מביא עימו משהו שונה לשולחן, משהו חדש, משהו שלא מכירים. אני לא יודעת כמה עוד אוכל להיות מבוטלת ומובטלת, מחוקה וחסרת קול וכוח... כל מה שאני רוצה זה לעזור לילדיי ושלא יאמרו לי איך אסור לי לעשות כן.

הרביעי...

מה שמשעשע אותי, כשאני מדבר על זה עם חברים, זה שהמזכירות או וועד ההנהלה פעמים רבות חשים שחברי קיבוץ רבים מתלוננים. לדעת חלקם, החברים מייללים ולא מעט. הרי הם בחרו בהם, ועכשיו הם מתלוננים? איזה מין דבר זה?! כאילו החברים חושבים שנציגייהם לא מעוניינים בטובת הקיבוץ כלל אלא רק בטובתם האישית... ברור שאין זה נכון, אני מבין את התסכול של הנציגים, אבל שים לב לדבר המצחיק... בתסכולם הם למעשה ממקדים את הקשב שלהם בעצמם, אם שמים את הזרקור על עצמם, מה שנציג ציבור אינו אמור לעשות. הוא נבחר לטובת החברים ועל ידם ולכן, דבריהם, צורכיהם, תלונותיהם ודעותיהם צריכים להנחות את יומו ולקבוע את מטרותיו. יתכן והם שכחו שברגע שהם חושבים כובע ציבורי, הם צריכים לחפש את תגובות החברים, החיוביות והשליליות, להתכונן לקראתם ולרצות שאלו יעלו, במקום לכעוס על החבר שיש לו תלונות וטענות, שלמעשה חלק מתפקידם הוא לענות לו על כל אלו. נציג הציבור צריך לשאוף לשמוע את דעתם האמיתית של החברים ולא את החיוך האילם המנומס הזה שמגיע בליוויה של כניעה כעוסה מול חוסר הברירה. עליו להבין שכעס, וכאן גם ביטויים לא נעימים אחרים, הם תסמינים של הצורך בשינוי ובשיפור ודרכם של התסכול, ותחושת אין אונים שחש האדם להתבטא. כאשר חבר אומר לחברים אחרים "מה אתם מתלוננים", או "אין לכם על מה להתלונן", אין לכם זכות להתלונן", באמרתו הוא למעשה מבטל את רגשותיו של האחר. אם כך, אני בהחלט יכול להבין את כעסם של נציגי הציבור, אך שכעסו של חבר או תסכולה של המשפחה לא יכבידו על יומם, אלא יתנו להם את ההזדמנות לבצע את תפקידם שלשמו הם נבחרו... אני מאמין כי רב החובל, לא יהיה טוב בתפקידו, אם הים יהיה שקט...

החמישי...

אתה יודע מה אני שמעתי? שאנשים רוצים דירה רק בגלל נדל"ן... אתה יודע מה אני למעשה שומע פה? שהערך הרגשי של המקום לאנשים נותר ברמה הפיסית בלבד... כמה עצוב וכנה זה, אני שואל אותך!! אנשים רוצים נדל"ן, וזה לא מפתיע, הקיבוץ לא מספק יותר את מה שהם גדלו עליו, הוא מנוכר להם, הוא לא מתבק, הוא מתקנן (תקנון), הם אינם מכירים אותו. דבר לא נותר ממנו עבורם מלבד זיכרונות נפלאים המוקצנים ע"י ערכי נוסטלגיה. אין סיבה רגשית שלשמה החברים הצעירים, החבר'ה הצעירים, חוזרים לקיבוץ. יש שיאמרו שזה ניצול, אבל אל תאמר נואש... אין כל סיבה להאשימם, אין כל סיבה להחמיץ פנים כאשר חבר קיבוץ צעיר רוצה עוד 40 מטרים במגרשו כי הוא מעוניין, באמת ובתמים, לדאוג לעתידו הכלכלי, לביטחון משפחתו ולאיכות חייו. יש לבחון מדוע האנשים רואים בקיבוץ פנינת נדלן ותו לא... מה קרה? יש פה משהו שניתן לשפר בקיבוץ? משהו שאבד ממנו ושניתן להשיבו? אולי לבחון מה בדיוק חשים החברים שהשתנה או שאיננו יותר ולנסות להחזיר או להתאים למצוא מקביל שלו בעת הנוכחית... מה היה הדבר שבגיננו הם חשו שייכים ורצויים, שבגיננו לא חשו שהם כאן בגלל אינטרס? זו עבודה קשה שיש לשים עליה את הדעת ולשם כך, יש למחוק כל אגו או עלבון או כל כמה אישית שיש לאלו שחוטפים את ההאשמות, שכן ההאשמות אינן עבורם, אלא כפלי משהו זכור אשר נעלם לעיתו בערפל. בלי אגו, אין פה עלבונות, צריך לשאול את החברים מה עושה עבורם את הקיבוץ קיבוץ, ומה יש לעשות על מנת להגביר את תחושת השייכות שלהם אליו בחזרה.

השישי...

יש פה בעיה. ההפרטה הייתה אמור לאפשר לנו את עצמאותנו ולהגביר את השליטה בחיינו, אך היא לא הושלמה... אנחנו עכשיו יכולים רק לראות את הפוטנציאל שלה, מה ניתן לעשות עם שליטה אמיתית בחיינו, אך אין בכוחנו להגיע לשליטה זו. מה שהשינוי בקיבוץ עשה, הוא להציב בפני כלב רעב סטייק עסיסי ולהניחו בתוך קופסה שקופה מנוקבת חורים.

השביעי...

אני רוצה להתפוצץ. אני מרגיש שצף או הצפה רגשית שלא ניתן לשלוט עליה והיא משתלטת עליי, ואני פשוט לא מצליח להתגבר... הפרצוף נהיה אדום, רוק מתחיל לצאת, הוריד במצח יוצא, אני מרגיש שמנסים לדחוס אותי ואין מספיק מקום בשבילי בתא הקטן הזה. מנסים לקבץ אותי, לנרמל ולהתאים אותי, לגרום לי לא לעשות גלים וזה מתסכל מאד. אני רוצה לפתח את עצמי, הרי אני לא לבד, יש לי משפחה, מדוע שלא יתאפשר לי לטפל בהם, בדיוק כפי שהקיבוץ טיפל בי כל חי? אין מה לעשות, המציאות השתנתה, היום אומרים את מה שמרגישים, היום הדגש הוא על פיתוח העצמי והתא המשפחתי ופחות על הכלל, היום תלונות הן אינן חוצפה או משהו לא נעים, היום אין יותר בושה לומר, "כן, אני דואג לעתיד שלי! אני רוצה בית גדול, וחצר ואני רוצה עבודה מכניסה והכי חשוב, אני רוצה להתפתח לכיוונים שאני אבחר. אני רוצה לקנות, למכור, לשמוח ולהתאכזב, אני רוצה להסתכן ולחוש ביטחון, אני רוצה להצליח ולהיכשל, אני רוצה לתרום לביתי ואני רוצה שהוא יתרום לי, אני רוצה הכול ומסכים לתת הכול".

לפעמים הקיבוץ גורם לי לחוש כמו בצק או פלסטלינה, כאשר מוחצים אותה ומנסים לסגור עליה את היד, היא מוצאת דרכים לצאת מבין האצבעות, היא חייבת לצאת, אין ברירה, המסגרת שמנסים לכפות אותה לתוכה אינה מתאימה לה וכתוצאה מכך היא מתנגדת לה... אני לא מתנגד לקיבוץ, אני מתנגד למסגור שבו. רצינו שינוי אז שינוי זה לא רק על הנייר. עצמאות זו עצמאות. זה מרגיש לי כאילו הקיבוץ, או מי שאמור "לאשר" אותי מפחד מאי-השוויון שייוצר כאשר כל חבר ילך אחר ליבו ללא מכשולים. אך פה הפרדוקס שיצרה התקופה העכשווית לעומת העבר... אי השוויון החיובי, הוא זה שייצור כיום אחדות, הוא שיביא לאינטימיות בין החברים. המובחנות של החברים אחד מהשני, היכולת של כל חבר לממש את עצמו, היא זו שתגרום לאינטימיות בין החברים. אנחנו יותר מידי ממוזגים ודומים אחד לשני! כאשר מנסים לדחוס את כולם במקום כה קטן תחת תנאים ומגבלות, חוקים ודרישות, איסורים וזכויות, אין ברירה לחברים אלא לדרוך אחד על רעהו ולהתנגח זה בזה. אין זה פלא, הרי נגמר המקום! אין לאן להתפתח, לא מאשרים להתפתח... אני רואה היום בקיבוץ את מצוקת הדיור והיא ממחישה באופן פנטסטי את הקושי הנפשי-חברתי-רגשי שאני רואה לנגד עיני. הקיבוץ השקיע רבות באנשים אשר אינם נמצאים בו ושהוא מעוניין בהם, מבלי לדאוג למה יהיה עם אלו החיים במקום, וכעת, עם תהליך הקליטה המבורך הזה, הפך הקיבוץ למקום עם יותר אנשים ופחות מקומות לגור בהם. לא "פחות", אין היום דירות לגור בהן. אין לאן להעביר אנשים, צעירים או מבוגרים... נגמר המקום! אין לאן להתפתח! וכך אני חש אל מול קיר הבטון האיום שגורם לי בכל פעם לחוש בודד, קטן וחסר מוטיבציה לתרום למקום, כי לתרום לעצמי, אין לי לכך אישור...

השמיני...

תבין משהו פשוט... הקהילה או הקיבוץ או השכנים שלי כולם שווים כקליפות השום כאשר מדובר במשפחה ובילדים שלי. אין מה לעשות, כל מה שיעמוד מול היכולת שלי לתת לילדיי, מתגמד בהשוואה. אנשים חשים שזה פסול! ויחושו כך, זה לא מעניין אותי. אני רוצה עבודה טובה, אני רוצה הכנסה, אני רוצה בית גדול, אני רוצה חיים בהם אני הוא המרכז ולא הקיבוץ. אבל הוא לא מבין, שהוא בנוי מאנשים כמוני. אני רוצה לפרוח בדרכי שלי, אני רוצה לעסוק במה שמתחשק לי ואינני רוצה שיכבלו את ידי. אני כל הזמן אומר "הוא" כאילו הקיבוץ הוא דמות מסוימת, כאילו יש לו אופי, שזו עוד מלכודת שנכלאנו אליה, הקיבוץ הוא החברים, הוא אינו חש, או נעלב, הוא אינו שמח או רגוע, לחוץ או חש אהבה, הוא החברים, והיום, אין אהבה בקיבוץ, משמע שאין אהבה בין החברים, אלא שגרה והניסיון להשיג כמה שרק ניתן. הרי הוחלט על שינוי... הוחלט על זה! מי החליט? החברים החליטו! אז הוחלט... אם כך מדוע אין שינוי, מדוע אני עדיין צריך אישורים מפה ועד באר שבע, על כל צעד ושעל שאני מעוניין לעשות? מדוע יש עדיין מנגנוני שליטה והפחתה, שמטרתם היא לשמור על השקט, על השוויון בין האנשים, שאף אחד לא יקפוץ ויהיה לפני או אחרי מישהו אחר... "מה יגידו אחרים?". אסור לנענע את הספינה. אין פה את ההבנה שהשינוי משמעותו שכולם אינם שווים יותר. אין יותר את הצורך שלשמו קם הקיבוץ, הזמנים השתנו וכך גם האנשים. לפי דעתי, אם ישחררו לחברים את הכבלים, הספינה תמשיך לשוט, רק שהמלחים עליה יהיו יותר שבעי רצון. יהיו גלים ותנודות והים לא תמיד ישקוט, אך הם יבואו ממקום של עניין והתרגשות, לקיחת סיכונים, ניסוי וטעייה, רצון להתפתח, ולא ממקום של פחד משינוי או חשש מלאבד את מה ש"היה" או "יש". כבר זמן רב ידועה העובדה הסטטיסטית, כי אנשים בעלי הראש הפתוח, מי שפתוח יותר להתנסויות ולחוויות חדשות, מי שמוכן לקבל דעות אחרות ולהסתכן במחשבה שמה שהוא מכיר ויודע, אינם לבדם בעולם, על אף ביטחונם הרב בהם, שביעות רצונם של אנשים אלו מחייהם תהיה גבוהה בהרבה ואריכות חייהם תעלה. מי שמסרב לצאת מהמקום הנוח שלו, מי שנמנע מכך, חרדתו תגבר וכל שינוי בעתיד יפחיד ויערער אותו יותר, כי הימנעות מובילה לחרדה. אלו ממצאים אמפיריים וידועים מזה עשרות שנים, לא ניתן לערער עליהם. השינוי האמיתי, השחרור, עזיבת הכבלים המעכבים נמרחת כבר שנים, ולדעתי זה מתוך הפחד ממה שאין אנו יודעים ומכירים. רצו הפרטה, עצמאות כלכלית? עצמאות כלכלית אומרת שאני חופשי עם שיקוליי, שבכוחי ליישם כל דרך ושיטה שעולים על דעתי לשם הגברת הביטחון והרווחה בחיי, יוצא מכך, הביטול בדיווח ובקבלת האישור. כלומר, אינני רוצה להיות מחויב בדין וחשבון. עכשיו יבואו ויגידו לי, "אז תלך, אינך חייב להישאר בקיבוץ, אתה כל הזמן רק רוצה ורוצה, לך תגור במושב או בעיר ויהיה לך את כל החופש שאתה רוצה". לא ניתן להתכחש לצדק שבדברים אלו, אילולא הקיבוץ היה מחליט על שינוי, אך הוא כן החליט ומכאן, עליו ליישמו.

התשיעי...

הקיבוץ משתנה... איתו גם החברים, או שמא זה להיפך... אני לא בטוח. בזמן האחרון, וב"זמן" הכוונה לכמה שנים, עולים דברים מפי חברים שאני לא מצליח לשחרר מהראש שלי. הקיבוץ הוא הבית שלי, נולדתי בו. חבריו, שאני אחד מהם, החליטו על שינוי, על "שיפוץ פנימי". כמו בכל שיפוץ, נפטרים מדברים ישנים ורוכשים חדשים, נפרדים ממה שהיה ומסתגלים למה שיש או מתכוונים למה שיבוא. וכמו בכל שיפוץ, יש להתחשב בדעותיהם של כל בני הבית, ולשם כך ההחלטה לשינוי נכתבה והוסכם עליה בהחלטה משותפת של בני הבית (במקרה הטוב). אני אסביר לך את זה במונחים שאני מבין:

שיפוץ בית	שינוי הקיבוץ
הקריאה לשיפוץ בהתאם לצרכים משתנים	הקריאה לשינוי בהתאם למציאות המשתנה
העסקת אדריכל לתכנון הפרויקט	ניסוח הצעה לשינוי
אי-הסכמות ומציאת פשרות	אי-הסכמות ומציאת פשרות
פגישה של המשפחה עם מהנדס וקבלן לאשורים סופיים ותיאום ציפיות.	אישור הצעה לשינוי ע"י חברי הקיבוץ – העסקת עו"ד והצבעה בקלפי
חלק מהמשפחה מרוצים וחלק מרוצים פחות	יש צדדים מרוצים ויש צדדים מרוצים פחות
הוצאה לפועל של הבנייה (קבלן)	הוצאה לפועל של החלטות השינוי
ריבים עם בני המשפחה על הנבנה	ריבים בין חברים על הנעשה
מי שהיה לו נוח עם הסלון הקודם, כועס ומתרעם, מחזיק בכל כוחו בעבר ומונע שינויים נוספים. כמה שיותר לשמור את הרהיטים שהיו קודם. אומרים כל הזמן "למה צריך את זה!?"	מי שהיה לו נוח עם הקיבוץ הקודם, כועס ומתרעם, מחזיק בכל כוחו בעבר ומונע שינויים נוספים. כמה שיותר לשמור את ה"נוח" שהיה קודם. אומרים כל הזמן "למה צריך את זה!?"
אלו שרצו בשיפוץ, מחפשים היכן לשנות ולשפר, לפתח ולעניין את ביתם וחייהם. רהיטים חדשים, עיצוב וכד'. אומרים כל הזמן "לא צריך יותר, רוצים את זה!"	אלו שרצו בשינוי, מחפשים היכן לשנות ולשפר, לפתח ולעניין את חייהם ואח חיי משפחתם. אומרים כל הזמן "לא צריך את זה, רוצים את זה!"
תסכול של כל בני המשפחה: אלו שלא רצו בשיפוץ הבית כועסים על כך שהוא יוצא לפועל ועכשיו הזיזו להם את הגבינה, ואלו שרצו בשיפוץ הבית כועסים על כך שאלו שלא רצו בו, כל הזמן עם פרצוף חמוץ ולא מאפשרים לאף אחד להוציא את המיטב ומעכבים את יצירתיותם.	תסכול של כל החברים: אלו שלא רצו בשינוי כועסים על כך שהוא יוצא לפועל ועכשיו הזיזו להם את הגבינה, ואלו שרצו בשינוי כועסים על כך שאלו שלא רצו בו, כל הזמן עם פרצוף חמוץ ולא מאפשרים לאף אחד להוציא את המיטב ומעכבים את התפתחותם.
גירושין, או השלמה עם השיפוץ והוצאת המיטב ממנו.	יציאה מחברות ומעבר דירה – יכול לקרות משני הצדדים, או השלמה עם השינוי והוצאת המיטב.

כמובן, שתהליך השינוי, כמו תהליך שיפוץ בית, הינם מורכבים בהרבה ממה שתואר כאן, אך הרעיון עומד בעינו. אני הייתי חלק מהמתנגדים וגם אני התהלכתי עם לימון בפרצוף, אבל החלטתי שדיי! אני משלים עם זה ומוציא מזה את המיטב שאני מסוגל.

העשירי...

אני לא זר לשיחות קיבוץ ולשיחות עם הנהלת הקיבוץ, או וועד ההנהלה, כמו שקוראים להם היום. אני לא מעט פונה ומבקש, מנסה ולעיתים מעצבן, אבל לתשומת ליבי עלו "נציגי הציבור" שנוכחים בוועדות השונות. נכון, חלקם נמצאים שם על מנת לתרום ולעשות שינויים ובאמת לייצג את החברים, אבל חלקם נמצאים שם אולי למטרה אחרת. בשיחה שלי עם ועדה כלשהי, לא משנה איזו, ישבתי לבדי, במעין מעגל, ששם שני אנשים דיברו, ושישה אנשים, שארבעה מהם נציגי ציבור, הסתכלו לעצמם על הברכיים. הם היו רהיטים יפים, שלא תבין אותי לא נכון, ואפילו הרימו את עיניהם כל כמה דקות, אך לא פצו פיהם. ואז עברה לי המחשבה, שהם פשוט לא מסכימים איתי, מה שבאתי לבקש או לטעון אינו זהה להשקפתם. מכאן עברה לי מחשבה נוספת... זה בכלל לא משנה! הם שם בשבילי ולא בשביל עצמם! זה בכלל לא משנה מה דעתם, הם אמורים לייצג אותי, להגן עליי, למצוא את הנכון במה שאני חושב, להתגבר על מה שהם חושבים ולתמוך ולנסות לקדם את מטרותיו של החבר. המילה שעברה לי שם זה "עציץ", העציץ הוא יפה, נותן אור וטון שונה לחדר, מטרתו היא נוכחותו גרידא, לא רוצים לשמוע את דעתו, משקים אותו מידי פעם, ומאפשרים לו קצת אויר, אבל תפקידו הוא להיות שם. האם זה מה שמצופה מנציג ציבור? פשוט להיות נוכח? אני יכול לחשוב על כמה חברי וועדות שאני מכיר, נציגי ציבור, שנלחמו על משהו שהם כלל לא מאמינים, רק משום שזה היה תפקידם. במקרה כזה, התחושה היא לא של עציץ, אלא של תותח. בתוך התותח יושב לו הפגז, הוא לא יכול להחליק החוצה, שכן התותח מכוון תמיד בזוית למעלה, כמו כן, יש מאחוריו קיר ברזל יצוק ואיתן שלא ייתן לו ליפול או לחמוק. כל מה שיכול לעשות התותח למען הפגז הוא להעיף אותו בעוצמה אל המטרה. עכשיו חשוב לי לומר שאני לא בא לגנות או להעליב את נציגי הציבור, שעכשיו אולי כועסים, מה שמעיד על נקודה רגישה ושוב על התמקדות בעצמם ולא במי שבאו לייצג, אני גם לא פה בשביל לקבוע עובדות. אני מעלה פה תחושה אישית. יהיה נחמד אם באוכלוסיית נציגי הציבור בוועדות השונות יהיו יותר תותחים ופחות עציצים.

התחושה אינה של אבדן וגם לא של אכזבה.

אבדן ואכזבה מרמזים שההזדמנות עברה ולא תשוב...

התחושה היא של פספוס. זה כאן... ממש כאן עובר לידינו, ואני חושש שאנו מפספסים את זה...

הקיבוץ מורכב מחברים,

הוא עצמו החברים,

התפתחותו צריכה להיות פועל יוצא של התפתחותם... לא להיפך.

אם יאפשרו להם לעוף, או אז יעוף איתם גם הוא...